

Det kongelige kultur- og kirkedepartement
Pb 8030 Dep
0030 OSLO

Sandnes, 30.11.2006

Deres ref.:
Saksbehandler: Anders Jaarvik

Vår ref: 200602140-7
Arkivkode: E: C80

Staten og Den norske kirke – høringsuttalelse fra Sandnes kommune

Viser til Deres høringsbrev, datert 24. april 2006, der det inviteres til høring om forholdet mellom stat og kirke.

Rådmannens innstilte på følgende høringsuttalelse:

Sandnes kommune anbefaler at

1. statskirkeordningen opphører, og erstattes av en lovforankret folkekirke.
2. en lovforankret folkekirke finansieres gjennom offentlige midler. Eventuell medlemsavgift bør bare knyttes til frivillige lokaler ordninger i tilknytning til det forenings- og kulturarbeidet som skjer innenfor kirken.
3. gravferdsforvaltningen ivaretas av det offentlige og at gravferdsloven endres slik at hovedprinsippet er at kommunen har ansvaret for gravferdsforvaltningen. Videre at kirkegård byttes med gravlund eller gravplass og å erstatte vigsling av hele gravlund med vigsling av enkeltfelt.
4. det etableres særskilte finansieringsordninger for fredede og verneverdige kirker.
5. de lokale kirkene skal eie og forvalte kirkebyggene.

Saken ble lagt fram parallelt i Utvalg for kultur og oppvekst og Utvalg for tekniske saker i Sandnes, og ble endelig behandlet av formannskapet 28. november.

I formannskapet ble det fremmet to alternative forslag til rådmannens administrative forslag til uttalelse vedrørende hovedspørsmålet om forholdet mellom stat og kirke, og om finansiering av kirken (punkt 1 og 2 i forslag til vedtak). Ingen av de tre forslagene fikk flertall, så vi vil derfor referere dem alle. I spørsmålene om gravferdsforvaltning, finansieringsordninger for verneverdige og fredete kirker og eiendomsform og forvaltning av lokale kirker var det imidlertid flertall (punkt 3, 4 og 5 i forslag til vedtak).

Forslag til høringsuttalelser pkt. 1-2 som ikke oppnådde flertall

Rådmannens forslag fikk 5 stemmer og falt:

1. Statskirkeordningen opphører, og erstattes av en lovforankret folkekirke.
2. En lovforankret folkekirke finansieres gjennom offentlige midler. Eventuell medlemsavgift bør bare knyttes til frivillige lokaler ordninger i tilknytning til det forenings- og kulturarbeidet som skjer innenfor kirken.

Adresse: Rådhuset, Jærveien 33, Sandnes. Telefon 51 97 50 00. Telefaks 51 97
Postadresse: Postboks 583, 4305 Sandnes

Forslag fra SP fikk 4 av 13 stemmer og falt:

1. Nåværende statskirkeordning opprettholdes.
2. Kirken finansieres gjennom offentlige midler som nå.

Forslag fra SV fikk 4 av 13 stemmer og falt:

1. Statskirkeordningen opphører, og erstattes av en selvstendig folkekirke forankret i Lov om trossamfunn.
2. En selvstendig folkekirke finansieres gjennom medlemsavgift med noe støtte fra det offentlige.
Som følge av et skille mellom stat og kirke bestemmer kirken selv indre organisering og demokratisk medvirkning.

SV foreslo også følgende punkt som fikk 2 stemmer:

Grunnlovens § 2 bør omhandle de politiske prinsipper som statsforfatningen bygger på, så som demokrati, rettsstaten og menneskerettighetene.

Forslag til høringsuttalelse, pkt. 3-5, som oppnådde flertall

Følgende punkter i rådmannens innstilling fikk flertall; punkt 3 og 4 fikk enstemmig oppslutning, mens punkt 5 ble vedtatt med 11 mot 2 stemmer.

Sandnes kommune anbefaler at:

3. *Gravferdsforvaltningen ivaretas av det offentlige og gravferdsloven endres slik at hovedprinsippet er at kommunen har ansvaret for gravferdsforvaltningen. Videre byttes kirkegård med gravlund eller gravplass og vigsling av hele gravlundene erstattes med vigsling av enkeltfelt.*
4. *Det etableres særskilte finansieringsordninger for fredede og verneverdige kirker.*
5. *De lokale kirkene skal eie og forvalte kirkebyggene.*

Vedlagt følger det utsendte spørreskjemaet, som er fylt ut i hht. formannskapetets vedtak. Saksutredning og protokoll fra kommunens behandling av saken er også lagt ved.

Vennlig hilsen

Tore Sirnes
Rådmann

Vedlegg:

- Protokoll og saksframlegg fra formannsakssak 84/06: Sandnes kommunes behandling av Høring om staten og Den norske kirken.
- Besvar spørreskjema om staten og den norske kirken.

Staten og Den norske kirke – Spørsmål til høringsinstansene

Navn på høringsinstans: Sandnes kommune

Type høringsinstans

- Kommune
- Menighetsråd/kirkelig fellesråd/bispedømmeråd
- Prost/biskop
- Tros- eller livssynssamfunn utenfor Den norske kirke
- Frivillig organisasjon innenfor Den norske kirke
- Annen offentlig instans
- Annen privat instans

1. Hvilke overordnede prinsipper bør ligge til grunn for tros- og livssynspolitikken?

2. Den norske kirke som statskirke:

- Bør fortsette
- Bør avvikles
- Vet ikke / ønsker ikke å svare

3. I hvilken lov bør Den norske kirke være forankret?

- Grunnloven
- Egen kirkelov vedtatt av Stortinget
- Lov om trossamfunn
- Vet ikke / ønsker ikke å svare

4. Hvordan bør Den norske kirke finansieres?

- Gjennom medlemsavgift
- Medlemsavgift med noe støtte fra det offentlige
- Støtte fra det offentlige og med noe medlemsavgift
- Offentlig finansiering uten medlemsavgift (se nærmere forklaring i høringsuttalelse)
- Vet ikke / ønsker ikke å svare

5. Hvordan bør valgordningene og demokratiet være dersom statskirkeordningen avvikles?

- Valgordningene bør være som i dag
- Øke bruken av direkte valg til kirkens besluttsende organer
- Vet ikke / ønsker ikke å svare

Eventuelle andre ordninger:

6. *Dersom statskirkeordningen avvikles, hva bør i så fall stå i § 2 (eller i en annen paragraf) i Grunnloven i tillegg til prinsippet om religionsfrihet?*
(Her kan du/dere sette kryss på ett eller flere alternativer)

- Ingen tillegg
- De politiske prinsipper som statsforfatningen bygger på; så som demokrati, rettstaten og menneskerettighetene
- Det kristne og humanistiske verdigrunnlaget
- Det humanistiske verdigrunnlaget
- At Den norske kirke er en evangelisk-luthersk kirke
- Vet ikke / ønsker ikke å svare

Eventuelt annet:

7. *Hvem bør ha ansvaret for gravferdsforvaltningen?*

- Den lokale kirke (menighetsråd eller kirkelig fellesråd)
- Kommunen
- Vet ikke / ønsker ikke å svare

8. *Hvem bør eie og forvalte kirkebyggene?*

- Den lokale kirke bør eie kirkebyggene og ha det økonomiske ansvaret
- Den lokale kirke bør eie kirkebyggene, og kommunen bør ha det økonomiske ansvaret

- Kommunen bør eie kirkebyggene og ha det økonomiske ansvaret
- Vet ikke / ønsker ikke å svare

SAKSPROTOKOLL

Arkivsak 200602140
Arkivkode E: C80
Saksbehandler: Anders Jaarvik/Ingjerd Bratterud

Saksgang	Møtedato	Saknr
Utvalg for kultur og oppvekst	06.11.06	72/06
Utvalg for tekniske saker	08.11.06	79/06
Formannskapet	28.11.06	84/06

HØRING OM STATEN OG DEN NORSKE KIRKE - NOU 2006:2

Rådmannen har i skriv datert 20.10.06 foreslått følgende vedtak:

Formannskapet slutter seg til rådmannens forslag til uttalelse fra Sandnes kommune til høringen om forholdet mellom stat og kirke, slik denne er lagt fram i saksutredninga.

Rådmannens anbefaling er som følger:

1. Statskirkeordningen opphører, og erstattes av en lovforankret folkekirke.
2. En lovforankret folkekirke finansieres gjennom offentlige midler. Eventuell medlemsavgift bør bare knyttes til frivillige lokaler ordninger i tilknytning til det forenings- og kulturarbeidet som skjer innenfor kirken.
3. Gravferdsforvaltningen ivaretas av det offentlige og at gravferdsloven endres slik at hovedprinsippet er at kommunen har ansvaret for gravferdsforvaltningen. Videre at kirkegård byttes med gravlund eller gravplass og å erstatte vigsling av hele gravlundene med vigsling av enkeltfelt.
4. Det etableres særskilte finansieringsordninger for fredede og verneverdige kirker.
5. De lokale kirkene skal eie og forvalte kirkebyggene.

Utvalg for kultur og oppvekst behandlet saken i møtet 06.11.06.

Ellen Nordtun (Sp) satte fram følgende forslag:

Sandnes kommune anbefaler at:

1. Statskirkeordningen videreføres.
2. Den norske kirke finansieres gjennom offentlige midler.

3. Den lokale kirke (kirkelig fellesråd) står for gravferdsforvaltningen, slik ordningen er i dag.
4. Som i rådmannens forslag.
5. Som i rådmannens forslag.

Nina Eltervåg (SV) satte fram følgende forslag:

Sandnes kommune ser det som et viktig prinsipp at alle tros- og livssynssamfunn likestilles.

Sandnes kommune anbefaler at:

1. Statskirkeordningen opphører, og erstattes av en selvstendig folkekirke forankret i Lov om trossamfunn.
2. En selvstendig folkekirke finansieres gjennom medlemsavgift med noe støtte fra det offentlige.
3. Som følge av et skille mellom stat og kirke bestemmer kirken selv indre organisering og demokratisk medvirkning.
4. Grunnlovens § 2 bør omhandle de politiske prinsipper som statsforfatningen bygger på, så som demokrati, rettsstaten og menneskerettighetene.
5. Som rådmannens pkt. 3.
6. Som rådmannens pkt. 4.

Votering:

Nordtuns forslag pkt. 1-3 fikk 2 stemmer (Sp, Pp) og falt.

Eltervågs forslag pkt. 1 fikk 4 stemmer (SV, Frp) og falt.

Eltervågs forslag pkt. 2 fikk 3 stemmer (SV, Frp (C. Austrått, A. Mjelde)) og falt.

Eltervågs forslag pkt. 3 fikk 3 stemmer (SV, Frp (C. Austrått, A. Mjelde)) og falt.

Eltervågs forslag pkt. 4 fikk 1 stemmer (SV) og falt.

Rådmannens forslag pkt. 1 ble vedtatt med 7 mot 6 stemmer (SV, Frp, Sp, Pp).

Rådmannens forslag pkt. 2 ble vedtatt med 7 mot 6 stemmer (SV, Frp, Sp, Pp).

Rådmannens forslag pkt. 3, samt SVs pkt. 5, ble vedtatt med 10 mot 3 stemmer (Pp, Sp, Frp (S. Flørli)).

Rådmannens forslag pkt. 4, samt SVs pkt. 6 og Sps pkt. 4, ble vedtatt med 12 mot 1 stemme (Frp (S. Flørli)).

Rådmannens forslag pkt. 5, samt Sps pkt. 5, ble vedtatt med 12 mot 1 stemme (Frp (S. Flørli)).

UTVALG FOR KULTUR OG OPPVEKST SITT VEDTAK:

Formannskapet slutter seg til rådmannens forslag til uttalelse fra Sandnes kommune til høringen om forholdet mellom stat og kirke:

Sandnes kommune anbefaler at

1. Statskirkeordningen opphører, og erstattes av en lovforankret folkekirke.
2. En lovforankret folkekirke finansieres gjennom offentlige midler. Eventuell medlemsavgift bør bare knyttes til frivillige lokaler ordninger i tilknytning til det forenings- og kulturarbeidet som skjer innenfor kirken.
3. Gravferdsforvaltningen ivaretas av det offentlige og at gravferdsloven endres slik at hovedprinsippet er at kommunen har ansvaret for gravferdsforvaltningen. Videre at kirkegård byttes med gravlund eller gravplass og å erstatte vigsling av hele gravlunden med vigsling av enkeltfelt.
4. Det etableres særskilte finansieringsordninger for fredede og verneverdige kirker.
5. De lokale kirkene skal eie og forvalte kirkebyggene.

Utvalg for tekniske saker behandlet saken i møte 08.11.06.

Steinar Borgen (Sp) satte fram følgende forslag:

1. Nåværende statskirkeordning opprettholdes.
2. Kirken finansieres gjennom offentlige midler som nå.
3. Som rådmannens forslag.
4. Som rådmannens forslag.
5. Som rådmannens forslag.

Votering:

Ved alternativ votering over Borgens forslag og rådmannens innstilling datert 20.10.06, ble Borgens forslag vedtatt med 5 mot 4 stemmer (Ohma H, FRP, Krf).

UTVALG FOR TEKNISKE SAKER SITT VEDTAK:

1. Nåværende statskirkeordning opprettholdes.
2. Kirken finansieres gjennom offentlige midler som nå.
3. Som rådmannens forslag.
4. Som rådmannens forslag.
5. Som rådmannens forslag.

Formannskapetets behandling:

Ellen Nordtun (Sp) tok opp Steinar Borgens (Sp) flertallsforslag fra utvalg for tekniske saker.

Nina Eltervåg (Sv) tok opp sine forslag fra utvalg for kultur og oppvekst.

Votering:

Pkt. 1 og 2 i rådmannens innstilling datert 20.10.06 fikk 5 stemmer (H, Krf) og falt.

Pkt. 3 (med redigeringsforslag fra ordfører), 4 og 5 i rådmannens innstilling ble vedtatt med 7 mot 6 stemmer (Ap, Sv, Sp, Pp, 1 Frp (Borgli)).

Ellen Nordtuns (Sp) forslag fikk 4 stemmer (Sp, 1 Ap (Hauge), Pp, 1 Frp (Borgli)) og falt.

Pkt. 1, 2 og 3 i Nina Eltervåg (Sv) sitt forslag fikk 4 stemmer (Sv, 1 Ap (Bjelde), 2 Frp (Mjelde og Borgersen)) og falt.

Pkt. 4, 5, og 6 i Eltervåg sitt forslag fikk 2 stemmer (Sv, 1 Ap, (Bjelde)) og falt.

VEDTAK:

Følgende pkt. i rådmannens innstilling datert 20.10.06 fikk 5 stemmer:

1. Statskirkeordningen opphører, og erstattes av en lovforankret folkekirke.
2. En lovforankret folkekirke finansieres gjennom offentlige midler. Eventuell medlemsavgift bør bare knyttes til frivillige lokaler ordninger i tilknytning til det forenings- og kulturarbeidet som skjer innenfor kirken.

Følgende pkt. i rådmannens innstilling fikk 13 stemmer totalt:

3. Gravferdsforvaltningen ivaretas av det offentlige og gravferdsloven endres slik at hovedprinsippet er at kommunen har ansvaret for gravferdsforvaltningen. Videre byttes kirkegård med gravlund eller gravplass og vigsling av hele gravlundene erstattes med vigsling av enkeltfelt.
4. Det etableres særskilte finansieringsordninger for fredede og verneverdige kirker.

Følgende pkt. i rådmannens innstilling fikk 11 stemmer totalt:

5. De lokale kirkene skal eie og forvalte kirkebyggene.

Følgende pkt. i Ellen Nordtuns (Sp) forslag fikk 4 stemmer:

1. Nåværende statskirkeordning opprettholdes.
2. Kirken finansieres gjennom offentlige midler som nå.

(Pkt. 3,4 og 5 i Nordtuns forslag er likt rådmannens pkt. 3, 4 og 5 og fikk også 4 stemmer).

Følgende pkt. i Nina Eltervågs (Sv) forslag fikk 4 stemmer:

1. Statskirkeordningen opphører, og erstattes av en selvstendig folkekirke forankret i Lov om trossamfunn.
2. En selvstendig folkekirke finansieres gjennom medlemsavgift med noe støtte fra det offentlige.
3. Som følge av et skille mellom stat og kirke bestemmer kirken selv indre organisering og demokratisk medvirkning.

Følgende pkt i Nina Eltervågs forslag fikk 2 stemmer:

4. Grunnlovens § 2 bør omhandle de politiske prinsipper som statsforfatningen bygger på, så som demokrati, rettsstaten og menneskerettighetene.

(Pkt. 5 og 6 i Eltervågs forslag er likt rådmannens pkt. 3 og 4 og fikk 2 stemmer).

Sandnes, 30. november 2006

Rett utskrift:

Kirsten Vatne
formannskapssekretær

SANDNES KOMMUNE - RÅDMANNEN

Arkivsak : 200602140
Arkivkode : E: C80
Saksbeh. : Anders Jaarvik/
Ingjerd Bratterud

Behandles av utvalg:	Møtedato	Utvalgssaksnr.
Utvalg for kultur og oppvekst	06.11.2006	
Utvalg for tekniske saker	08.11.2006	
Formannskapet	28.11.2006	

HØRING OM STATEN OG DEN NORSKE KIRKE - NOU 2006:2

Saken gjelder

I høringsbrev fra Kultur- og kirke departementet, datert 24. april 2006, inviteres det til høring om forholdet mellom stat og kirke. Bakgrunnen for høringen er *NOU 2006:2-Statens og den norske kirke*. Utredningen er utarbeidet av et bred sammensatt utvalg på 20 personer, ledet av fylkesmann Kåre Gjønnes.

Høringen legges med dette parallelt fram for utvalg for kultur og oppvekst og utvalg for tekniske saker, da saken berører spørsmål i tilknytning til begge utvalgenes arbeidsområder. Saken skal behandles endelig i formannskapet.

Fremtidig kirkeordning

Vedlagt følger sammendraget av *NOU 2006:2-Statens og den norske kirke*. Hele utredningen kan lastes ned på departementets samleside om saken på Internett:

http://odin.dep.no/kkd/norsk/dok/hoering/paa_hoering/043051-080008/dok-bn.html#inn

Her kan en også laste ned andre dokumenter i saken, bl.a. en rekke høringsuttalelser som allerede er sendt inn.

I det følgende skal vi kort skissere innholdet i NOU'en og gjengi noen av de konklusjoner statskirkeutvalget har gjort.

Formålet med utredningen var å gi grunnlag for å treffe beslutning om statskirkeordningen skal videreføres, reformeres eller avvikles. Mandatet la til grunn at Den norske kirke fremdeles skal være en bekjennende, misjonerende, tjenende og åpen folkekirke. I tillegg til selve ordningsspørsmålet, ble utvalget bedt om å vurdere finansieringsordninger, gravferdsforvaltningen og ordninger for fredede og verneverdige kirker. Vurdering av eiendomsretten til kirker, kirkegårder og Opplysningsvesenets fond ved et eventuelt opphør av statskirkeordningen var også en del av utvalgets mandat.

Statskirkeutvalget har oppsummert de tre alternative modellene for fremtidig kirkeordning i følgende matrise:

Kirkeordning	Grunnlovsforankret folkekirke	Lovforankret folkekirke	Selvstendig folkekirke
Rettslig forankring	Grunnloven	Særlov gitt av Stortinget	Trossamfunnsloven
Øverste myndighet	Kongen i kirkelig statsråd	Kirkemøtet	Kirkemøtet
Utnevning av biskoper og proster	Kongen i kirkelig statsråd (ev. bare biskoper)	Kirken står fritt	Kirken står fritt

Flertallet på 18 personer går inn for at statskirkeordningen oppheves. Av disse går 14 inn for en lovforankret folkekirke, mens 4 går inn for en selvstendig folkekirke. 2 medlemmer går inn for å opprettholde dagens statskirkeordning.

Flertallets forslag om en lovforankret folkekirke innebærer at grunnlovens nåværende bestemmelser om statskirkeordningen oppheves, og at Den norske kirke blir et selvstendig rettssubjekt med egne styringsorganer og med selvstendig ansvar for alle saker som har med kirkens tro og virksomhet å gjøre. Biskoper utnevnes av kirkens egne organer på grunnlag av en bred nominasjons- og valgordning. Den norske kirke gis fortsatt en særlig tilknytning til staten gjennom kirkelov gitt av Stortinget. Flertallet anbefaler at denne kirkeloven utformes som en kortfattet rammelov og forankres i en grunnlovsbestemmelse.

Flertallet mener at en lovforankret folkekirke ivaretar stillingen som Den norske kirke har i landets historie og understreker kontinuiteten mellom nåværende og ny kirkeordning. Samtidig uttrykker ordningen at kirker er et trossamfunn med en egenart forskjellig fra statens. Flertallet legger avgjørende vekt på at Den norske kirke fortsatt skal være en landsdekkende kirke med bred kontaktflate og rom for ulike grader av trosengasjement og aktivitet blant sine medlemmer.

Forholdet mellom kirke og folk fremstår for flertallet som langt viktigere enn forholdet mellom kirke og stat. Flertallet mener at det er folks tilhørighet i menighetene som vil være avgjørende for kirkens fremtid, ikke ordningen av forholdet mellom kirke og stat. I den grad kirkeordningen har betydning i denne sammenhengen, mener flertallet at en lovforankret folkekirke gir Den norske kirke det beste grunnlaget for en sterk tilknytning mellom kirke og folk.

Flertallet mener at en lovforankret folkekirke har en klar fordel ved at den innebærer full tros- og livssynfrihet, og ivaretar retten til å uttrykke sin tro og sitt livssyn i det offentlige rom. En slik ordning kan forhindre at tro og livssyn blir redusert til et rent privat anliggende.

Mindretallet på 4 av 20 medlemmer som vil ha en selvstendig folkekirke, ønsker at kirken etableres som et selvstendig trossamfunn på linje med andre tros- og livssynsamfunn. Virksomheten reguleres gjennom en felles lovgivning for tros og livssynsamfunn. Det argumenteres for denne modellen ut fra hensynet til likebehandling, samt hensynet til kirkens egenart og selvråderett.

Mindretallet på to medlemmer går inn for en grunnlovsforankret folkekirke, dvs. en videreføring av dagens statskirkeordning. Dagens ordning sikrer Den norske kirke som en bred folkekirke, med lav terskel slik at alle kan føle seg hjemme i kirke uansett trosengasjement.

Som følge av flertallets forslaget om en lovforankret kirke oppheves Grunnlovens § 2 om den evangelisk-lutherske religion som «Statens offentlige Religion». Flertallet foreslår å erstatte denne med en ny verdiparagraf i Grunnloven som henviser til kristne og humanistiske verdier.

Finansiering

Utvalget mener det er en offentlig oppgave å bidra økonomisk og på andre måter å legge til rette for tros- og livssynsamfunnenes virksomhet, slik det skjer i dag. Ved flertallets foreslåtte kirkeordning, en lovforankret folkekirke, anbefaler et flertall på 15 utvalgsmedlemmer at offentlige bevilgninger står for hovedfinansieringen. Statlige tilskudd som dekker lønninger og tilknyttede personalkostnader for alle kirkelige ansatte, mens kommunale tilskudd dekker bygninger, vedlikehold, forvaltning og drift av kirkebygg. Dette kombineres med et mindre medlemsbidrag som skal dekke finansieringen av menighetens øvrige virksomhet.

Et mindretall anbefaler at den offentlige bevilgningen i sin helhet kommer fra staten. Et annet mindretall anbefaler en hovedfinansiering gjennom en medlemskontingent, supplert med offentlig tilskudd til særskilte formål.

Gravferdsforvaltningen

Flertallet på 17 av 20 medlemmer anbefaler at gravferdsloven endres slik at hovedprinsippet er at kommunen har ansvaret for gravferdsforvaltningen fordi gravferd er en allmenn oppgave som bør ivaretas av det offentlige. Kommunen er en tros- og livssynsmessig nøytral instans, og skillet mellom de juridiske og praktiske sidene ved gravferd og de religiøse og seremonielle sidene blir tydeligere.

Utvalgets mindretall anbefaler at kirkelig fellesting beholder ansvaret både fordi langt de fleste gravferder skjer etter Den norske kirkes ritualer og fordi kirkebygg og kirkegårder utgjør en integrert helhet de fleste steder. Mindretallet påpeker at det heller ikke er registrert noe ønske i flertallet av befolkningen om å flytte ansvaret over på kommunene, og at de fleste er fornøyd med måten kirkelig fellesting ivaretar ansvaret på.

Utvalget anbefaler at begrepet kirkegård i lovverket erstattes av den nøytrale betegnelsen gravlund eller gravplass. Det bør vurderes å erstatte vigsling av hele gravlunden med vigsling av enkeltfelt for å tydeliggjøre at deler av gravlunden benyttes av flere tros- og livssynsamfunn.

Fredede og verneverdige kirker

Ut fra kulturpolitiske hensyn mener statskirkeutvalget at det må etableres særskilte finansieringsordninger for fredede og verneverdige kirker, uavhengig av den fremtidige relasjonen mellom staten og Den norske kirke.

Utvalget anbefaler at det, i tillegg til dagens støtteordninger, opprettes en særskilt statlig kirkeantikvarisk tilskuddsordning. Tilskuddsordningen forvaltes av sentrale kirkelige myndigheter som fordeler tilskuddet etter søknad fra menigheter og/eller fellesting.

Utvalgets flertall på 17 av 20 medlemmer understreker også behovet for ekstra økonomisk straktiltak innenfor dagens bevilgningsordninger for å hindre ytterligere forfall og ødeleggelse av kirkebygg.

Alle kirker må kunne tjene til sitt bruksformål som menighetskirke uavhengig av vernestatus. Det må kunne gjøres investeringer og oppgraderinger som gjør dette mulig. Utvalget foreslår at staten overtar eierskapet til fredede og verneverdige kirker som tas ut av kirkelige bruk.

Utvalget anbefaler at det etableres et kulturminnefaglig kompetansesenter innenfor Den norske kirke. Senteret bør etableres i tilknytning til eksisterende fagmiljø.

Eiendomsrett

Utvalgets flertall går inn for en videreføring av grunnprinsippet om soknenes eiendomsrett til soknekirker og lokale kirkefond. Mindretallet anbefaler at det foretas et samlet booppgjør, og mener at den kirkelige infrastruktur og eiendomsmasse er bygd opp av fellesskapet gjennom bl.a. beskatning. Dette må det tas hensyn til ved en fremtidig bodeling.

Opplysningsvesenets fond (OVF) er hjemlet i grunnloven omhandler eiendommer som før reformasjonen tilhørte det enkelte presteembete og fungerte som underhold for presten. Utvalget mener at spørsmålet om eiendomsretten til OVF ikke kan avgjøres gjennom juridiske utredninger, men må avgjøres ved en politisk beslutning i Stortinget. Flertallet på 18 av 20 medlemmer anbefaler at OVF overføres til Den norske kirke. Flertallet legger til grunn at en overføring av OVF til Den norske kirke ikke gir andre tros- og livssynsamfunn noe krav på tilsvarende økonomisk kompensasjon.

Et mindretall anser OVF som statens eiendom og fellesskapets verdier. Eiendommer som i dag er i kirkelig bruk overføres til Den norske kirke, mens andre beholdes av staten eller avhendes.

Rådmannens vurderinger

Rådmannen vil innledningsvis peke på den viktige rollen som kirken spiller som samfunns- og kulturaktør i Sandnes. Den norske kirken i Sandnes er en nyskapende kirke, også i nasjonal sammenheng, med bl.a. utprøving av nye former for organisering av menigheter. Oppslutningen om kirken er stor, og Sandnes har den største gudstjenestedeltakelsen av alle de ti største norske kommunene. Valg av framtidig kirkeordning vil få betydelige konsekvenser for kirken i Sandnes sine rammebetingelser, og denne høringen er dermed en viktig sak for de kommunale folkevalgte å ta stilling til.

Valg av statskirkemodell

Rådmannen har vært i tvil om hvorvidt det fra administrativ side skal gis anbefalinger på hva Sandnes kommune skal mene om den framtidige kirkeordningen. Saken har klare politiske, ideologiske og religiøse sider, og ut fra dette burde kanskje de folkevalgte, som innbyggerne i Sandnes sine representanter, trekke sine konklusjoner på et fritt grunnlag. For å gi den politiske drøftingen et utgangspunkt har rådmannen likevel valgt å gå inn for statskirkeutvalgets flertall sin anbefaling om en lovforankret folkekirke.

Ordningen med statskirke har sannsynligvis bidratt til å sikre en folkekirke med en større bredde og åpenhet enn det den ellers ville hatt, i form av for eksempel takhøyde i tros- og livssynsmessige spørsmål og likestilling mellom kjønn mht. til kirkelige embeter. Opprettholdelse av en slik takhøyde er da også et av argumentene for fortsatt statskirke. Forkjempere for Statskirken peker også på den viktige rollen kirken har som tradisjon- og kulturbærer i en ny og moderne tid.

Med utviklingen mot et stadig mer pluralistisk samfunn når det gjelder innbyggernes kulturelle og religiøse bakgrunn kan det imidlertid synes problematisk å gi et bestemt livssyn forrang som statsbærende religion, forankret i grunnloven. Dersom statskirkeordningen oppheves vil en lovforankret kirke trolig være bedre i stand til å sikre en fortsatt bred folkekirke i Norge enn en mer selvstendig kirke.

Finansiering

Rådmannen anbefaler at Sandnes kommune støtter anbefalingen fra et flertall på 15 utvalgsmedlemmer om at offentlige bevilgninger står for hovedfinansieringen. Vi er imidlertid i tvil om flertallets anbefaling om å kombinere dette med et mindre medlemsbidrag som skal dekke finansieringen av menighetens øvrige virksomhet. At det kreves medlemskontingent for frivillige aktiviteter innenfor kirken er naturlig, men dette bør være knyttet til frivillige og lokale ordninger som i dag.

Gravferdsforvaltning

Det anbefales at Sandnes kommune støtter flertallet på 17 utvalgsmedlemmer som går inn for at gravferd må ivaretas av det offentlige og at gravferdsloven endres slik at hovedprinsippet er at kommunen, som en tros- og livssynsmessig nøytral instans, har ansvaret for gravferdsforvaltningen, slik at skillet mellom de juridiske og praktiske sidene ved gravferd og de religiøse og seremonielle sidene blir tydeligere.

Dette samsvarer også lang på veg med den praksis som gjør seg gjeldende i Sandnes kommune i dag. Etter gravferdsloven, har Sandnes kirkelige fellesting ansvaret, mens kommunen leverer tjenester "fra A til Å", dvs forestår det aller meste av oppgavene knyttet til kirkegårder og gravferd. Kirkevergen mottar melding om dødsfall og besørger det seremonielle ved begravelsene. Endring slik utvalget foreslår, vil dermed føre til relativt liten endring for Sandnes kommune.

Det anbefales også at begrepet kirkegård i lovverket erstattes av den nøytrale betegnelsen gravlund eller gravplass. Videre at det bør vurderes å erstatte vigsling av hele gravlundene med vigsling av enkeltfelt for å tydeliggjøre at deler av gravlundene benyttes av flere tros- og livssynsamfunn.

Fredede og verneverdige kirker

Rådmannen går inn for at Sandnes kommune støtter utvalget som anbefaler at det må etableres særskilte finansierungsordninger for fredede og verneverdige kirker, uavhengig av den fremtidige relasjonen mellom staten og Den norske kirke. Rådmannen støtter også utvalgets flertall på 17 av 20 medlemmer som understreker behovet for ekstra økonomisk strakstiltak innenfor dagens bevilgningsordninger for å hindre ytterligere forfall og ødeleggelse av kirkebygg. Det kan i denne forbindelse nevnes at biskopen i en rapport fra besøk i Sandnes tidligere i år påpekte at behovet for vedlikehold og rehabilitering av kommunens kirkebygg sannsynligvis langt overskrider kirkevergens anslag på rundt 10 millioner kroner.

Eiendomsrett

Eierforholdet mellom Den norske kirke, sentralt og lokalt, fortsatt bør bygge på en videreføring av grunnprinsippet om soknenes eiendomsrett til soknekirker og lokale kirkefond. Eiendomsretten til Opplysningsvesenets Fond (OVF) må avgjøres ved en politisk beslutning på Stortinget.

I tilknytning til høringsbrevet er det sendt ut et spørreskjema til høringsinstansene (se vedlegg). Administrasjonen har fylt dette ut i hht. vurderingene i denne sak. I den grad det politisk trekkes

andre konklusjoner enn det administrasjonen har gjort, kan dette gjøres som tilleggs- og/eller endringsforslag til rådmannens forslag til vedtak.

Oppsummert: Forslag til høringsuttalelse

Sandnes kommune anbefaler at

1. statskirkeordningen opphører, og erstattes av en lovforankret folkekirke.
2. en lovforankret folkekirke finansieres gjennom offentlige midler. Eventuell medlemsavgift bør bare knyttes til frivillige lokaler ordninger i tilknytning til det forenings- og kulturarbeidet som skjer innenfor kirken.
3. gravferdsforvaltningen ivaretas av det offentlige og at gravferdsloven endres slik at hovedprinsippet er at kommunen har ansvaret for gravferdsforvaltningen. Videre at kirkegård byttes med gravlund eller gravplass og å erstatte vigsling av hele gravlunden med vigsling av enkeltfelt.
4. det etableres særskilte finansieringsordninger for fredede og verneverdige kirker.
5. de lokale kirkene skal eie og forvalte kirkebyggene.

Det vises ellers til vedlagte svar på *Staten og Den norske kirke – Spørsmål til høringsinstansene*.

Sakens skal endelig behandles i formannskapet.

Forslag til

VEDTAK:

Formannskapet slutter seg til rådmannens forslag til uttalelse fra Sandnes kommune til høringen om forholdet mellom stat og kirke, slik denne er lagt fram i saksutredningen.

RÅDMANNEN I SANDNES, 20.10.2006

Tore Sirnes
Rådmann

Gunnar Byrkjedal
kommunaldirektør

Per-Harald Nilsson
kultursjef

Ingjerd Bratterud
park- og idrettssjef

Vedlegg:

- Spørreskjema
- Høringsbrev fra Kultur- og kirke departementet
24.04.2006
- Statskirke. Om forholdet mellom staten og den norske
kirke: Sammendrag - NOU 2006:2